

Espriu, Girona i els gironins

Salvador Espriu va deixar aquest món fa vint-i-vuit anys i va conquerir «la mort resplendent» que havia somiat en un poema: trenta-sis mil persones van desfilar davant del seu taüt, i va ser enterrat en olor de multituds en el seu «cementiri de Sinera». Ningú no imaginava, llavors, que al cap de ben pocs anys la seva obra literària i la seva visió política serien tan durament posades a prova. Descatalogat en algunes llibreries i fins i tot en algunes biblioteques, ignorat pels joves, oblidat pels més grans, abandonat pels polítics que l'havien tingut com a referent, ha viscut un llarg període d'ostracisme del qual sembla que surt amb motiu del centenari del seu naixement, amb la proclamació oficial de l'Any Espriu i la proliferació d'homenatges i reconeixements populars. L'autor sembla que ha recuperat, ni que sigui per un temps efímer, la condició de poeta nacional i de guia i inspirador de la consciència col·lectiva.

Nascut a Santa Coloma de Farners, Espriu va mantenir-se sempre fidel a la comarca de la Selva, que segons ell arribava fins al Maresme i, per tant, fins a Arenys. També va sentir una devoció especial per l'Empordà, al qual va dedicar un poema del seu últim llibre: «Una primavera empordanesa». D'una estada a Palamós, quan tenia disset anys, en va recollir l'ambient mariner que no trobava a Arenys per ambientar la novel·la *Laia*. De la seva afeció a la ciutat de Girona en va deixar dues mostres: el poema publicat per primer cop en el número u del setmanari *Presència* i les opinions exposades en una conversa mantinguda amb Joan Vidal i Gayolà. Acompanyem aquests textos d'Espriu sobre Girona amb algunes opinions d'escriptors gironins sobre el poeta.

JORDI SOLER

>> *Salvador Espriu entrevistat per Presència, 1968.*

«Una ciutat noble, elegant i espiritual»

«En aquest país gairebé esdernegat hi ha una cosa viva, genuïna, autèntica, susceptible de revifament, malgrat les anihiladores presses combinades del progrés i el turisme: les comarques. A cada comarca, almenys a cada capital de comarca —però jo sóc un enamorat de la vida característica i pròpia de cada població i de cada topant, per petits que siguin—, hauria d'existir o s'hauria de crear i de mantenir un nucli de cultura, un focus de cultura catalana. I ja no parlem de Girona, aquesta ciutat extraordinària (...) Una ciutat històricament i artísticament extraordinària. El nucli antic de Girona és un conjunt ambiental i arquitectònic que tomba d'esquena, de debò. La Girona vella és d'una qualitat immensa. Es pot anar per tot arreu amb Girona, això és indubtable. (...) A pesar de la meua mala llengua, jo sóc un apassionat del meu país i de Girona, perquè si hi ha aquí una ciutat veritablement noble, elegant i espiritual, aquesta és Girona. Parlo de la Girona vella, s'entén. No permetin que els experts en remenin massa les pedres».

Presència, núm. 147. Girona, 27.4.1968.

El poeta ha viscut un llarg període d'ostracisme del qual sembla que surt ara amb motiu del centenari del seu naixement

«L'immòbil temps de la ciutat»

A poc a poc van pujant peus feixucs de canonge aquest silenci dur de les escales de la nit, i sentim com l'anguniós respir ens atansa a tot l'immòbil temps de la ciutat.

Però la boca del mort ja és tancada al viàtic, però els ulls del mort no reben més el somni dels vells arbres serens, dels campanars, dels rius.

Ales membranoses esgarripen i volen i fan el llarg esglai de l'última foscor.

Presència, núm. 1. Girona, 10.4.1965.

Opinions gironines

Antoni Puigverd:

«Salvador Espriu és un poeta remarcable però, sobretot, un prosista i un dramaturg portentós».

Punt Diari, Girona, 8.2.1985.

Modest Prats:

«El coneixement i el domini de la llengua ha estat una obsessió de Salvador Espriu que, per desgràcia, no ha pas encomanat a molts dels seus imitadors».

Punt Diari, Girona, 23.2.1985.

Joan Busquets:

«Espriu ha estat signe d'una fe humil, com la del publicà que no gosa, que no es considera digne de res més que de rebre el perdó».

Punt Diari, Girona, 11.5.1985.

Narcís Comadira:

«El seu exemple personal és digne de ser imitat. A mi em sembla que el fet que hi hagués l'Espriu en aquest país era molt important».

Punt Diari, Girona, 23.2.1985.

Josep Vicente:

«Espriu ens ensenyà (n'hem après) a ser poble, amb rigor i sense desdeny, d'una manera ampla, oberta, generosa, eficaç, en definitiva».

Punt Diari, Girona, 6.3.1985.

Josep Clara:

«Honorant Espriu ens honorem tots plegats; carreguem energia per avançar pel camí del progrés i de la llibertat col·lectiva».

Punt Diari, Girona, 27.2.1985

Jordi Vilamitjana:

«Espriu s'ha fet fonedís. Però, per què? Sembla impossible que l'autor d'*Assaig de càntic en el temple* hagi caigut de l'escambell. Sembla impossible que algú que ha confegit textos d'una bellesa tan corprendora i eficaç com *Letizia* o *Antígona* hagi quedat marginat».

Butlletí de la UNESCO, Girona, abril de 2005.

JORDI SOLER

>> *El poeta en un altre moment de l'entrevista.*